

Comomeer en omringende dalen

Jaargang 2023, nr. 5

Tekst Ruud Metselaar – foto's Ina Metselaar

Dongo, Consiglio di Rumo, Brenzio

Dongo Geschiedenis

De geschiedenis van Dongo valt grotendeels samen met de geschiedenis van de Tre Pievi, zoals uitvoerig beschreven in Nieuwsbrief 1-2022. Aan de zelfstandigheid van deze republiek kwam een einde in 1740 toen het gebied onder Oostenrijks gezag kwam.

Al in de oudheid waren de ijzermijnen bij Dongo bekend. We zullen hier verder op ingaan bij een bespreking van de industrie van Falck.

In de middeleeuwen was het dorp omgeven door een muur waarvan een klein stukje bewaard is gebleven in de vorm van een deur met boog op het piazza Vertua Gentile.

Internationaal staat Dongo vooral bekend als de plaats waar Mussolini aangehouden werd toen hij probeerde met een Duitse legerkolonne te ontsnappen. Deze geschiedenis heb ik beschreven in een viertal Nieuwsbrieven en in mijn boekje over de geschiedenis van de tweede wereldoorlog aan het meer.

Het dorp telt circa 3500 inwoners.

Rondwandeling door Dongo

We beginnen de wandeling op het Piazza Paracchini, waar in de onmiddellijke nabijheid een parkeerplaats is bij de bootsteiger. Zittend op het muurtje aan de waterkant, zien we recht voor ons het neoklassieke Palazzo Manzi waar op 27 april 1945 Mussolini en zijn ministers heen werden gebracht nadat ze kort daarvoor gevangen waren genomen. De plaats waar dat gebeurde zien we links van ons naast de tunnelingang, waar tot een aantal jaren geleden de weg langs het meer liep. Bij de versmalling van Puncett werd de colonne tegengehouden na een schermutseling die ongeveer 20 minuten duurde. Inwoners van Dongo beweren dat een aantal van de oneffenheden in het muurtje waarop u zit, inslagen zijn van de kogels waarmee de Italiaanse meelopers van Mussolini werden gefusilleerd.

Palazzo Manzi

In het Palazzo Manzi is nu het gemeentehuis gevestigd en ook vindt u er het toeristenbureau, de bibliotheek en het Verzetsmuseum (oorspronkelijk Museo della Resistenza Comasca, tegenwoordig Museo della Fine della Guerra). Uit toeristisch oogpunt is echter vooral de eerste verdieping van het palazzo interessant. Hier vinden we namelijk enkele van de oorspronkelijke

¹ Verzoeken om toezending per email aan: rmetselaar@on.nl

vertrekken: de ‘Sala d’oro’*, de bibliotheek en de kapel, welke op verzoek bezichtigd kunnen worden (vraag bij het toeristenbureau). Het palazzo werd in 1824 gebouwd door Pietro Gillardoni voor de familie Polti-Petazzi-Manzi en in 1937 door Giuseppe Manzi geschonken aan de gemeente Dongo. Het is een typisch voorbeeld van een gebouw uit de napoleontische tijd. De ‘gouden zaal’, die werd gebruikt voor feesten, ontleent haar naam aan de kostbare, gekleurde friezen rond de deuren, de spiegels en de balkons. De vloer is bedekt met Venetiaans mozaïek, tegen het plafond zien we een grote schildering van de *Parnassus*, waarop Apollo is afgebeeld met citer en omringd door de negen muzen. Naast deze zaal ligt de bibliotheek. Deze is zeer eenvoudig ingericht met notenhouten boekenkasten uit de Napoleontische tijd, maar ze herbergt een schat aan kostbare werken uit de 18^e en begin 19^e eeuw. Tenslotte is er de kapel, rijk gedecoreerd met fresco’s en schilderijen. Op het plafond zien we de *Glorie van Maria*, waarop Maria triomfeert over het kwaad, dat is afgebeeld als zevenkoppige draak. Het palazzo is tegenwoordig de meeste ochtenden geopend voor het publiek.

Palazzo Manzi

De Parnassus, afbeelding tegen het plafond van de Gouden zaal in het Palazzo Manzi

Naast het palazzo loopt de Via Scalini waarin enkele oude huizen met binnenplaatsen. Voor onze rondwandeling slaan we echter vóór het palazzo links af de Via Mercato in, waar tegenover de Via IV Novembre, in de onderdoorgang van de huizen, een fresco is van de *Madonna met kind*. Van hier komen we op het aardige Piazzola Rubini met een standbeeld van de gelijknamige persoon, die gedeputeerde en minister was. Aan het plein de gevel van het grote Palazzo Rubini, nu opgedeeld in een serie appartementen. Alleen het mooie stenen portaal is nog in oude staat. Op de hoek van het plein staan de vroegere paardenstallen van het palazzo Rubini (nu een winkel). De Rubini vormden met de Scalini de directie van de ijzerfabrieken die later overgingen naar Falck.

Detailkaart van het centrum van Dongo

Rechts zien we de grote trappen van de steile Via Romitaggio. We nemen de smalle Via Torrazza omhoog, passeren het kleine parkje Scalini en nemen dan de steeg met de naam Via Lamberzoni vanwaar we al snel bij het Piazzetta Gentile uitkomen in het oude stadsdeel Martinico. Hier staat het Romaanse kerkje Santa Maria, het oudste kerkje van Dongo, dat al in 1299 werd beschreven. Het toont ons een elegante apsis met op de hoek een wat versleten leeuwenkop. De klokkentoren is van later datum maar eveneens in Romaanse stijl. Op de binnenmuren van de kerk zijn alleen resten van de vroegere fresco's zichtbaar. Na een kort stukje van de Via della Erboro en vervolgens de Via Interna a Martinico, komen we uit op de Via Antica Regina. We slaan nu links af (langs de Carrozzeria) en klimmen langzaam omhoog. Links van ons de steile helling van de Sasso di Musso, vóór ons halverwege de berg de klokkentoren van Germasino. Na een paar honderd meter komen we tussen de bebouwing van het buurtschap Barbignano. Van het pleintje Antonio de Desio uit zijn twee excursies mogelijk, de eerste in zuidelijke richting langs een voetpad dat uitkomt bij het kerkje van S. Eufemia, dat ligt op de plaats waar het kasteel van Musso stond, de tweede in westelijke richting via een steil muilezelpad naar het 17^e-eeuwse kerkje van S. Gottardo. Wij vervolgen echter in noordelijke richting de Antica Regina die al spoedig een bocht maakt naar de brug over de Torrente Albano. Van dit punt kunnen we zowel het kerkje S. Eufemia als S. Gottardo boven ons zien liggen. Kort na de brug gaat de weg rechtdoor omhoog naar de dorpen Stazzona, Germasino en Garzeno en vandaar over de 2014 m hoge S. Joriopas naar Zwitserland. Deze verbinding werd al door de Romeinen, zoal niet eerder, gebruikt. In de 8^e eeuw reisde de Longobardische koningin Teodolinda over deze weg naar de Grigioni. De pasweg bleef door de

eeuwen een belangrijke handelsroute en was tot enkele decennia terug ook een belangrijke smokkelroute voor tabak.

Fabriekscomplex van de Ferriere di Dongo

Wij gaan hier naar rechts en volgen nog een klein stukje de Antica Regina tot we rechtsaf de Via Matteri inslaan. Deze straat heeft zelf weinig interessants te bieden maar geeft aan de rechterkant een goed overzicht van het enorme complex van de Ferreria di Dongo. Al rond 1500 liet maarschalk Gian Giacomo Trivulzio hier wapens smeden voor het kasteel van Musso. De ertsen hiervoor kwamen uit de naburige mijn van Crotto op ongeveer tien minuten van Barbignano en die van de iets hoger gelegen mijn van Tegano. In 1792 liet Pietro Rubini hier een hoogoven bouwen die op houtskool werd gestookt. In 1835 ontstond de eerste onderneming, die zich voortdurend uitbreidde tot ze in de jaren '60 de grootste omvang bereikte met 2000 employees. Na een ernstige crisis, waarbij ze overging van de familie Falck naar de Caviga, is de onderneming met ca 500 werknemers nog steeds een belangrijke werkgever in de provincie Como.

U kunt ook in plaats van de Via Matteri omlaag te nemen, de Via Antica Regina blijven volgen en via een omweg over Mossanzonico teruglopen naar het beginpunt. We komen hierop later terug.

De korte route brengt ons over de Via Matteri naar het Piazza Matteri aan de provinciale weg van Dongo naar Gravedona. We steken het pleintje over naar de kerk van de Madonna della Lacrime*

Het laatste avondmaal (rechts detail) in de kerk van de Madonna delle Lacrime

De kerk van Santa Maria al Fiume (delle Lacrime)

De kerk ontleent zijn naam aan het volgende verhaal. Sinds 1511 werd het fresco van Maria dat in een kapel hing aan de overzijde van de weg, langs de rivier, de 'Madonna van de Rivier' genoemd omdat het een overstroming van de Albano had overleefd. Op 1 september 1553 was de boerin Maria de Matti in gezelschap van de priester Bernardo Bonizio er getuige van dat het beeld huilde en de priester wist zelfs tranen op te vangen in een kopje. In het jaar daarop bouwden de inwoners van Dongo ter ere van dit wonder de kerk die ze de naam de Madonna van de Tranen gaven. In 1614 werd er ook een klooster voor de Franciscanen bij gebouwd. Deze broeders speelden een belangrijke rol bij de verpleging van de slachtoffers van de pest in 1630, die in Dongo 300 doden eiste. Ook hielpen ze het door de pest geteisterde contingent Spaanse soldaten in het Fort van Fuentes, waardoor de Spaanse gouverneur Francesco Garzento in 1624 hier begraven is. We kunnen een gedenksteen met zijn wapen terugvinden in de muur bij de sacristie. De twee meest aandachttrekkende relikwieën in de kerk vinden we in de kapellen aan de linker en rechter zijde. Aan de rechterzijde zien we een kruisiging, geheel uitgevoerd in levensgrote houten beelden*. Aan de linkerkant een afbeelding van het laatste avondmaal eveneens geheel in hout op ware grootte. De beelden werden in resp. 1648 en 1653 gemaakt door de kloosterbroeder Diego Giurati. De wanden van het priesterkoor zijn bedekt met fresco's uit 1599 van Domenico Caresana, met de cyclus *Geschiedenissen van Maria***.

Het klooster biedt weinig interessants behalve de kostbare bibliotheek met bijna 8000 boeken waaronder incunabelen en kostbare manuscripten; het beroemdst is een miniatuur uit de 15^e eeuw.

As we de kerk uit komen, slaan we rechtsaf om na enkele tientallen meters rechts de met bomen omzoomde Via Mons. Bellesini in te slaan die naar de parochiekerk Santo Stefano* met zijn iets scheefstaande 19^e-eeuwse klokkentoren leidt. Als we rond de kerk lopen bereiken we een parkje aan de oever van het meer. Naar verluidt zou hier ergens de beroemde held Azzone di Rumo begraven zijn nadat hij dodelijk gewond uit de vlootslag van 1125 bij het Isola Comacina kwam. Volgens de legende zou om middernacht zijn geest uit het graf opstijgen om de sterren te vervloeken en in een lugubere klaagzang wraak te zweren.

Een alternatieve voortzetting van de wandelroute

Als u in plaats van de Via Matteri de Via Antica Regina blijft volgen dan komt u via de buurtschappen Pomaro en Campiedi tenslotte bij de kerk van San Lorenzo in Mossanzonico. In het straatje achter de kerk ligt een villa die vroeger toebehoorde aan Gian Giacomo Medici Van de oude pracht resteert weinig meer dan enkele fresco's langs de muren en op het gewelf van de trap bij de ingang. De villa is thans privébezit. Vanaf de kerk leidt de weg rechtdoor naar het gehucht Gorgotto en dan via S. Gregorio naar Gravedona. De weg die voor de kerk linksaf gaat, loopt vrij steil naar het kasteeltje Della Motta, rechtsaf leidt de Via Rubini ons naar de provinciale weg. Een leukere terugweg naar Dongo is echter de volgende. U loopt terug naar Campiedi en neemt dan bij de viersprong het voetpad dat links in de richting van het meer gaat. Het pad kruist de provinciale weg en het voetpad volgend langs de Via Vigna del Lago komt u bij het meer uit. Naar links kunt het pad langs het water blijven volgen naar Gravedona, naar rechts komt u uit in Dongo achter de kerk van S. Stefano.

De parochiekerk van Santo Stefano #

Het is een van de oudste kerken van het bisschopdom Como en ze werd al in de 12^e eeuw plebane kerk. Het grondplan met drie schepen dateert uit de 14^e eeuw, maar de huidige gedaante met een enkel schip kreeg

Geopend zaterdag en zondag tijdens de dienst; op andere dagen vervoeg men zich bij de parochie Dongo

ze nadat er na meerdere overstromingen in 1714 besloten werd een nieuwe kerk te bouwen op een hoger niveau. Van de oorspronkelijke decoraties zijn in de kapellen in de apsis aan de linkerkant fresco's aanwezig met de *Geschiedenis van de heiligen Johannes de Doper en Johannes de Evangelist* en rechts *Giorgio, Ambrogio en Defendente*. Deze worden toegeschreven aan Gian Giacomo Barbellodie ook het doek gedateerd 1628 heeft geschilderd dat aan de tegenoverliggende wand hangt. Dit verbeeldt *De Maagd met de heiligen Johannes de Doper en Evangelist, Bernardus en abt Antonio*.

In het priesterkoor bevinden zich twee kostbare 18^e-eeuwse marmeren altaren. De decoraties zijn ook 18^e-eeuws en afkomstig van Carlo Scotti uit Laino; ze beelden de *Glorie van Sint Stefano* uit. Van de twee orgels in het priesterkoor is het rechtse nog origineel en waarschijnlijk 17^e-eeuws.

In de verschillende kapellen vinden we decoraties uit de 17^e en 18^e eeuw. Tussen de 2^e en 3^e kapel links bevindt zich een doopvont uit de Renaissance periode. Op halve hoogte in het schip zijn in nissen kostbare stucwerk beelden* die in de 17^e eeuw werden gemaakt door Stefano Salterio.

De parochiekerk van S. Stefano

De ijzermijnen en de ijzerindustrie van Dongo

Al in de oudheid waren de ijzermijnen bij het Comomeer bekend. In de 15^e eeuw werden ze herontdekt toen de hertog van Milaan behoefte had aan wapens. In de valleien van Dongo werden in 1430 ijzervorkomens ontdekt door een zekere Giacomo da Desio. De mijnen werden kennelijk intensief geëxploiteerd, want in 1465 werd er uit Como namens kooplieden uit Como en Ticino een verzoek gericht tot Francesco Sforza om de weg over de San Joriopas van Dongo naar Bellinzona te verbeteren. Het plan werd echter nooit uitgevoerd, hoewel het ook in later eeuwen nog regelmatig ter discussie kwam.

In de valleien van Dongo waren de bekendste mijnen die bij Crotto, iets boven Barbignano, en die van Tegano, op wat grotere hoogte, aan de rechterkant van de rivier de Albano. In de jaren daarna wisselden de mijnen enkele malen van eigenaar en in 1791 werden ze gekocht door Pietro Rubini uit Como. Deze liet in hetzelfde jaar de eerste hoogoven bouwen, gestookt op houtskool. Hiermee produceerde hij gietijzer dat hij verwerkte in een smederij. In 1801 stichtte zijn zoon Gaetano, de Società Gaetano Rubini en in 1833 haalden ze uit de Elzas de ingenieur Giorgio Enrico Falck in het bedrijf. Deze Falck deed het zo goed dat hij zes jaar later in de directie werd opgenomen, waardoor de Società Rubini-Scalini-Falck ontstond. Tussen 1842 en 1845 bouwde deze onderneming de eerste Italiaanse walserij, en diverse staalovens en in 1848-'49 kwamen hier de kanonnen vandaan waarmee men de Habsburgse troepen onder maarschalk Radetzki beschoot. Na 1880 werden de ijzermijnen gesloten.

In 1906 werden de Lombardische Staal- en IJzerwerken Falck gevormd, waarin de ijzerwerken van Dongo waren opgenomen. Tevens kwam er een nieuwe vestiging in Sesto San Giovanni, gelegen tussen Monza en Milaan. De nieuwe onderneming groeide rond 1970 uit tot een van de grootste in Italië en het aantal werknemers in Dongo groeide van 400 tot ongeveer 2000, terwijl er nog eens 10000 in de andere vestigingen werkten. Naast de productie van ijzer en staal richtte men zich steeds meer op de ontwikkeling van waterkrachtcentrales en ten gevolge van de crisis in de staalindustrie in de jaren 1970- '90 groeide deze laatste tak vanaf 2000 uit tot de belangrijkste. Een grote reorganisatie was onvermijdelijk en een deel van de onderneming werd in 1990 verkocht aan de familie Castiglione, maar twee jaar later weer teruggekocht. Sinds die tijd opereert de fabriek in Dongo onder de naam Caviga-Falck, met ongeveer 500 man personeel. Het spreekt voor zich hoe ingrijpend deze veranderingen waren voor een plaats als Dongo met circa 3000 inwoners. In 2014 zag het er naar uit dat alle activiteiten van de onderneming in Dongo zouden verdwijnen. Veel gezinnen uit de bergdorpen in de wijde omgeving werkten van vader op zoon in deze fabrieken.

De omvang van het enorme fabriekscomplex, met ca. 120.000 m², wordt duidelijk als men van de brug in de Via Antica Regina langs de Via Giampiero Matteri loopt.

De kerk van S. Gottardo

De kerk van S. Gottardo#

Het kerkje is te bereiken via een muilezelpad dat begint in Barbignano. Het is een vrij steile klim maar u wordt beloond met een prachtig uitzicht over de omgeving.

De naamheilige werd in 959 in Beieren geboren en stierf in 1037 in Hildesheim, maar reisde veel door Italië, waar hij een aantal kloosters stichtte. De devotie voor Sint Gottard

ontwikkelde zich parallel aan de ontwikkeling van de ijzermijnen in Barbignano en Tegano. Al in 1400 was er een klein kerkje met een ruw bewerkt beeld van de heilige. Op 1 mei 1661 werd een nieuwe kerk ingewijd door de bisschop van Como. Het kerkje werd gebouwd in de klassieke achthoekige vorm en werd in 1833 uitgebreid met een portico.

Het belangrijkste kunstwerk is het doek op het altaar *De glorie van S. Gottard*, dat in 1628 werd geschilderd door Gian Giacomo Barbello uit Crema, een leerling van de bekende meester Procaccini. Het altaar heeft rechts een oude afbeelding van *S. Gottard in bisschopsmantel*, met daarnaast de *Madonna met Kind* en er onder een relikwie van de heilige. Langs de muren vinden we talrijke ex-voto waaruit blijkt dat men vooral bidt om genezing van ziekten aan het beendergestel. Dit hangt waarschijnlijk samen met het zware werk, de lange werktijden en de lastige houding waarin men gedwongen was te werken, waardoor zelfs de sterkste mijnwerkers zwaar te lijden hadden.

Voor bezichtiging verveege men zich bij de parochie Dongo

Ook nu nog trekt een grote stoet pelgrims op 4 mei naar het kerkje. Hoewel de ijzermijnen aan het eind van de 19^e eeuw gesloten werden, breidde de ijzerindustrie steeds verder uit en de aartspriester Bellosini schrijft in 1904 “dat men sinds mensenheugenis op 4 mei na de festiviteit rond de kerk, de dag van de arbeid viert”, dus nog voordat deze dag naar 1 mei verschoof.

Consiglio di Rumo

Consiglio di Rumo (ca 1200 inwoners) is gelegen tegen de hellingen van de Monte Cortafon en het omvat een aantal kleine woonkernen. Het centrum is San Gregorio, dat bijna ongemerkt overgaat in de bebouwing van Gravedona. De parochiekerk van S. Gregorio dateert uit 1374 maar er heeft vrijwel zeker op deze plaats, aan de Via Regina, al een kerk in de Romeinse tijd gestaan. Alleen de halfcirkelvormige apsis dateert nog uit de vroegste tijd. De indrukwekkende klokkentoren is 15^e-16^e-eeuws: een steen op de zuidflank heeft de inscriptie 1524. Binnen vinden we een barok hoofdaltaar met daarachter in de apsis een geschilderde *Theofanie**. In de 17^e eeuw zijn er reconstructies in het priesterkoor* uitgevoerd en uit die tijd stammen bijvoorbeeld de decoraties uit 1659 van Carlo Pozzo met fresco's en doeken in een kader van kostbaar stucwerk. Ook zijn er enkele 16^e-eeuwse fresco's van de hand van Isidoro Bianchi uit Campione. Recent zijn in de apsis 14^e-eeuwse fresco's gevonden van lokale kunstenaars onder wie Abondio Barutta

De Via Antica Regina loopt langs de parochiekerk en als u van hier naar Gravedona gaat, moet u rechtsaf over de via Prestino naar de brug in de provinciale weg over de Livo (vlak na de brug ligt aan de rechterkant het kerkje van S. Abbondio). De oorspronkelijke weg ging echter rechtdoor en als u die volgt, komt u bij de ruïnes van de oude brug in de Regina.

Brenzio en de kerk van S. Giovanni

Interessanter dan het centrum is het driehonderd meter hoger gelegen bergdorp Brenzio. Als u uit Gravedona in de richting Dongio rijdt, ziet u rechts eerst het winkelcentrum van Consiglio di Rumo en kort daarna neemt u de eerste weg rechts, aangegeven door het bord “Ai Monti”. Na het passeren van een aantal woonkernen volgt u tenslotte een bord linksaf naar Brenzio. Onmiddellijk aan het begin van de bebouwing staat links de kerk van San Giovanni Battista (Johannes de Doper). Het dorp, dat ligt aan de route vanuit Gravedona door de Vallei van de Liro naar de S. Jorio pas, wordt al in geschriften uit de 12^e eeuw genoemd. In het hoogste deel van het dorp zijn er verschillende fresco's aan de voorgevels bijvoorbeeld een *Maagd met kind* uit de 15^e eeuw, *Madonna tussen S. Giovanni en S. Rocco* uit 16^e eeuw in de wijk die ‘via Brenzio’ wordt genoemd. Er zijn hier ook stenen portalen en twee fonteintjes met leeuwenmaskers. In het dorp zijn ook enkele ‘crotti’ te vinden, waarvan de bekendste die van ‘Gorgotto’ is. Nog hoger staat een vervallen 17e-eeuws oratorium en aan de grens van de kastanjabossen een kapelletje met een 17e-eeuws fresco van de *Kruisiging* en een beeldengroepje met de *Pietà*.

San Giovanni

De kerk van S. Giovanni[#], die eind 1400 werd ingewijd, is zeer de moeite waard. Origineel is het uiterlijk met dwarsbogen en twee slecht bewaarde fresco's. In de 17e eeuw is er veel gebeurd. Als we de kerk binnenkomen zien we links een zwaar beschadigd fresco dat bij restauratie van onder een dikke laag kalk tevoorschijn kwam. In de kapel aan de rechterkant, gewijd aan De Doper en opgedragen door de Scuola degli Emigrati in Palermo in 1626, zien we de handtekening van Il Fiammenghino op fresco's met episoden

[#] De kerk is meestal gesloten maar in de zomermaanden zijn er enkele dagen waarop bezichtiging mogelijk is. Daarbuiten kunt in de nabijgelegen trattoria om de sleutel vragen.

uit het *leven van de heilige* en de figuren van *S. Lucia, S. Antonio, S. Apollonia en S. Rocco*. Het altaar in stucwerk heeft een polychroom beeld van De Doper. Deze kapel is een mooi voorbeeld van de vertellende uitbeeldingen van Fiammenghino, rijk aan kleur, zeer decoratief en levendig: elementen die passen bij het programma van de contrareformatie van die tijd. Op de pilasters zien we een afbeelding uit het *Lijdensverhaal* en van *Maria* waarbij de schilder zichzelf heeft afgebeeld als de heilige aan de linkerkant. Ook de ertegenover liggende, zeer fraaie kapel van de Maagd**, eveneens van de Scuola degli Emigrati di Palermo uit 1628, wordt aan deze kunstenaar toegeschreven. We zien hier *Episoden uit het Leven van de Maagd* met op de pilasters *S. Margherita en S. Agata* en op de achterwand *S. Girolamo en S. Carlo*. Beide kapellen worden gesierd door kostbaar stucwerk eveneens afkomstig uit het atelier van Il Fiammenghino. Het priesterkoor** is geschilderd door Isodoro Bianchi in 1639. Op de linker zijwand een groot fresco dat de *Oogst van de Manna* uitbeeldt en rechts *De vermenigvuldiging van de broden en de vissen*. Op het plafond is *De glorie van de Drievuldigheid* uitgebeeld.

Opmerkelijk is ook het hoofdaltaar in stucwerk en beschilderd hout. De balustrades zijn uitgevoerd in polychroom marmer. Volgens een vloertegel moet dit worden gedateerd in 1571. Het orgel dat we aan de linkerkant zien, is mooi gedecoreerd met barok houtsnijwerk.

In de vloer van de kerk vinden we een aantal grafzerken, waarvan enkele uit 1649.